

NORGES HØYESTERETT

Den 29. mars 2007 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2007-00619-A, (sak nr. 2006/1837), straffesak, kjæremål,

A (advokat John Christian Elden)

mot

1. TV2 Nettavisen Interaktiv AS
2. Redaktør Gunnar Stavrum (advokat Frode Elgesem)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Kst. dommer **Sverdrup**: Saken gjelder spørsmålet om den som begjærer rettergangsbet, kan påkjære avgjørelsen om ikke å ta begjæringen til følge.
- (2) A ble ved stevning til Oslo tingrett saksøkt i en farskapssak. Ved Oslo tingretts kjennelse av 25. september 2006 ble A pålagt å avgi blodprøve til bruk for DNA-analyse. Tingretten bestemte i medhold av domstolloven § 130 fjerde ledd at kjennelsen bare kunne gjengis offentlig i anonymisert form. To dager senere hadde TV 2 Nettavisen oppslag om saken med sitater fra kjennelsen. I sitatene var den påståtte barnefaren omtalt som NN, og i en etterfølgende parentes hadde Nettavisen satt inn: "A, red. anm."
- (3) A begjærte TV 2 Nettavisen som foretak og/eller ved ansvarlig redaktør ilagt rettergangsbet for overtredelse av domstolloven § 199, jf. § 130. Oslo tingrett avsa kjennelse 16. oktober 2006 med slik slutning:

"Rettergangsbet ilegges ikke."
- (4) Tingretten fant det ikke nødvendig å ilagge straff, og viste til at det var mer i tråd med utviklingen at spørsmålet ble avgjort i Pressens Faglige Utvalg, hvor saken var innklaget.

- (5) A påkjærte avgjørelsen til Borgarting lagmannsrett. Kjæremotparter var TV 2 Interaktiv AS og redaktør Gunnar Stavrum. Lagmannsretten avsa kjennelse 28. november 2006 med slik slutning:

”1. Kjæremålet avvises.

2. I saksomkostninger betaler A til TV 2 Interaktiv AS 7 500 – sjutusenfemhundre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelse av kjennelsen.”

- (6) I sin begrunnelse for å avvise kjæremålet viser lagmannsretten til tre kjennelser fra Høyesteretts kjæremålsutvalg, hvor retten hadde lagt grunn at den som begjærer rettergangsstraff, ikke har kjæremålsadgang.
- (7) A har påkjært lagmannsrettens kjennelse til Høyesteretts kjæremålsutvalg. Prinsipalt påstår A kjæremålet fremmet for lagmannsretten, subsidiært at tingrettens og lagmannsrettens kjennelser oppheves. Høyesteretts kjæremålsutvalg besluttet 8. januar 2007 at saken i sin helhet skal avgjøres av Høyesterett etter reglene i høyesterettsloven § 6 annet ledd.
- (8) *Jeg er kommet til at kjæremålet må forkastes.*
- (9) Innledningsvis bemerkes at kjæremålsutvalget – og da også Høyesterett – har full kompetanse i avvisningsspørsmålet.
- (10) Det følger av domstolloven § 214 første ledd at retten ilegger rettergangsstraff ”av eget tiltak eller efter begjæring”. I den foreliggende saken realitetsbehandlet tingretten som nevnt begjæringen fra A, og kom til at rettergangsstraff etter § 199, jf. § 130, ikke skulle ilegges. At denne avgjørelsen kan påkjæres, følger av domstolloven § 217 første ledd første setning:

”Avgjørelser, som ilægger straf eller erstatning paa den maate, dette kapitel tillater, eller som forkaster en begjæring om at ilægge erstatning eller straf i andre tilfælde, end §§ 202 og 203 nævner, kan paakjæres.”

- (11) Hvem som kan påkjære avgjørelsen, fremgår ikke av bestemmelsen, men følger av regelen i straffeprosessloven § 377 første ledd:

”Kjennelse eller beslutning kan påkjæres av enhver som avgjørelsen rammer, med mindre den kan påankes eller vedkommende kan bruke den som ankegrunn eller den etter sin art eller etter særskilt lovregel er uangripelig.”

- (12) Spørsmålet blir om en avgjørelse om ikke å ilægge rettergangsstraff ”rammer” den som begjærer illeggelse av straff. Høyesteretts kjæremålsutvalg har besvart spørsmålet benektende i avgjørelser i Rt. 1999 side 500, Rt. 2000 side 735 og Rt. 2000 side 1172, som gjaldt påståtte overtredelser av domstolloven § 205 og § 200. I kjennelsene vises det til de aktuelle lovbestemmelsene, uten ytterligere begrunnelse.
- (13) Lovens ordlyd – ”rammer” – kan ikke sies å gi noe helt klart svar. Den fornærmede som begjærer illeggelse – her A – er rammet av overtredelsen av forbudet mot offentliggjøring, jf. domstolloven § 130, men avgjørelsen om å nekte illeggelse av straff etter § 199, angår ikke ham direkte. Systemet med rettergangsstraff er i første rekke etablert av hensyn til

domstolens virke og autoritet, og etter mitt syn er det best i samsvar med lovens ordlyd, ikke å anse en fornærmet som begjærer rettergangsbet, for "rammet" av en avgjørelse om ikke å illegge straff.

- (14) Den kjærende part har anført at begjærings- og kjæremålsadgang her bør følges ad: Når man først kan begjære – og det treffes en realitetsavgjørelse – må man også kunne bruke rettsmidler mot avgjørelsen. Det vises blant annet til Bøhn, Domstolloven, side 655, som kritiserer de nevnte avgjørelsene fra kjæremålsutvalget, og uttaler at kjæremålsadgangen vil være illusorisk dersom bare påtalemyndighetene kan påkjære.
- (15) Etter mitt syn kan man vanskelig trekke noen slutning fra begjæringsadgang til kjæremålsadgang i dette spørsmålet. Begjæring er ingen nødvendig forutsetning for illeggelse av rettergangsstraff – domstolene kan som nevnt illegge straff etter eget tiltak. Ved førsteinstansbehandlingen har retten både en påtale- og domsfunksjon, mens det i kjæremål over en ilagt rettergangsstraff er påtalemyndigheten som opptrer som motpart også hvor den underliggende konflikten er mellom to private parter, jf. blant annet Rt. 2002 side 1174.
- (16) Rettergangsbet er en straffereaksjon, og illeggelsen bør derfor i utgangspunktet følge alminnelige straffeprosessuelle prinsipper så langt det ikke finnes unntak i domstolloven. Gis fornærmede adgang til å påkjære, vil det innebære et brudd med den stilling fornærmede ellers har i den alminnelige straffeprosess. Jeg kan ikke se at hensynet til reglernes effektivitet eller andre hensyn tilsier et slikt unntak. Fornærmede står ikke uten mulighet til å reagere på krenkelser, for eksempel av et påbud om gjengivelse av rettsavgjørelser i anonymisert form. Den som har begjært illeggelse av rettergangsstraff, kan anmode påtalemyndigheten om å påkjære en nektelse. Som et alternativ til begjæring under saken, kan forholdet etter omstendighetene forfølges særskilt i offentlig eller privat straffesak.
- (17) Den kjærende part har også anført at de tre kjennelsene fra kjæremålsutvalget bør ha en begrenset rekkevidde, da de angår overtredelse av domstolloven § 200 og § 205, mens denne saken gjelder domstolloven § 199, jf. § 130, som er satt til vern av private interesser. Etter mitt syn bør vurderingen falle likt ut i forhold til disse bestemmelsene i domstolloven. Som jeg har pekt på, verner reglene om rettergangsstraff først og fremst domstolens virke, selv om reaksjonsmiddelet i enkelte tilfeller – som her – også verner private interesser. Alt i alt finner jeg ingen vektige grunner som taler for å gi fornærmede en sterkere stilling på dette området enn på andre områder av strafferetten.
- (18) A har subsidiært påstått opphevelse av tingrettens og lagmannsrettens kjennelser. Han viser til at dersom det er feil at A er gjort til part i straffesaken, må kjennelsene oppheves. Det pekes også på at realitetsavgjørelsen i tingretten stenger for privat straffesak, jf. Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) tilleggsprotokoll 7 artikkel 4 nr. 1. Heller ikke disse anførselene kan føre frem. Det hefter ingen slike feil ved kjennelsene at de må oppheves.
- (19) Kjæremålet har etter dette ikke ført frem. Lagmannsretten tilkjente TV2 Nettavisen 7 500 kroner i saksomkostninger, jf. straffeprosessloven § 440, jf. tvistemålsloven § 175 første ledd. Saken har reist prinsipielle spørsmål, og jeg finner ikke grunn til å tilkjenne saksomkostninger for lagmannsrett og Høyesterett.

(20) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

1. Kjæremålet forkastes.
2. Saksomkostninger tilkjennes ikke for lagmannsrett og Høyesterett.

(21) Dommer **Øie:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(22) Dommer **Gussgard:** Likeså.

(23) Dommer **Stabel:** Likeså.

(24) Dommer **Lund:** Likeså.

(25) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

1. Kjæremålet forkastes.
2. Saksomkostninger tilkjennes ikke for lagmannsrett og Høyesterett.